

VERKLARING VAN AMERSFOORT

Voldoende en Schoon water, nu en in de toekomst

27 mei 2015

De waarde van voldoende en schoon water in onze Delta

Schoon water is van grote waarde voor natuur, leefomgeving en economie. Het is de directe randvoorwaarde voor een betrouwbare drinkwatervoorziening en daarmee een pijler voor de volksgezondheid. Een groot deel van de Nederlandse economie is watergerelateerd. Bedrijven die functioneren op of aan het water dragen samen meer dan 180 miljard euro¹ bij aan de productiewaarde van onze economie. Schoon en voldoende water draagt bij aan een gezonde, evenwichtige en aantrekkelijke leefomgeving. Investeringen en innovaties in schoon water kunnen extra waarde creëren. Extra waarde voor natuur en leefomgeving, en extra kansen voor concurrentiepositie en export.

De opgave

Het grond- en oppervlaktewater wordt schoner in Nederland de laatste decennia. Dat is zichtbaar, maar de verbetering zet niet op alle onderdelen door. We staan samen aan de lat om te zorgen voor voldoende en schoon water. Nu en in de toekomst.

Er is geen discussie over de opgave:

- verder komen met bekende problemen rond meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen.
- aanpak formuleren voor nieuwe uitdagingen zoals geneesmiddelen en microplastics.
- samenhang aanbrengen in maatregelen gericht op de zoetwatervoorziening en de waterkwaliteit
- Invulling geven aan gezamenlijke verantwoordelijkheid van daaruit een gezamenlijke aanpak formuleren die draakvlak heeft in de uitvoering.

Conferentie geeft beeld van plannen en verwachtingen

Op 27 mei 2015 hebben vertegenwoordigers van Rijk, provincies, waterschappen, gemeenten, bedrijven en maatschappelijke organisaties elkaar gesproken over de opgave voor schoon en voldoende water. Afgesproken is de ambities, verwachtingen en plannen voor de aanpak van deze opgave in deze verklaring te bundelen.

Op de conferentie is nog duidelijker geworden dat de samenwerking de beslissende factor is bij het werken aan schoon water. We kunnen onze doelen voor schoon water alleen halen als iedereen zijn bijdrage levert. Gemeenten, waterschappen, provincies, Rijkswaterstaat, de ministeries, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgers hebben allen hun eigen rollen en verantwoordelijkheden, die als een soort puzzel in elkaar passen.

Deze Verklaring van Amersfoort geeft een beeld van de individuele puzzelstukjes; elke partij geeft aan welke intenties ze heeft en welke rol ze heeft in de gezamenlijke aanpak.

Ambities en rollen per partij

Het Rijk

Het Rijk stelt zich als doel duidelijke kaders te geven, eenduidig regie te voeren, en te zorgen voor (Europese) samenhang in het stoffen-, water- en milieubeleid.

Daarom gaat het Rijk:

- Zorgen voor landelijke regie en coördinatie. Het rijk wil de gezamenlijke aanpak borgen in de governance-structuur. Inzet is om met regionale overheden en sectoren de regie te versterken via de Stuurgroep Water.
- Een actieve rol spelen in Europees verband om de doelen van de Kaderrichtlijn Water op haalbare en betaalbare wijze te realiseren, met nadrukkelijke aandacht voor de voortgang die we met de waterkwaliteit boeken.
- De voor- en nadelen van inzet van financiële instrumenten onderzoeken.
- In 2016 het mestbeleid evalueren waarbij eutrofiëring van het oppervlaktewater nadrukkelijker aandacht krijgt, omdat de aanpak van nutriënten een van de grootste opgaven voor de verbetering van de waterkwaliteit is. Het ministerie van Infrastructuur en Milieu en het ministerie van Economische Zaken gaan samen aan de slag om innovatie in de mestverwerking en de ontwikkeling van de mestverwerkingscapaciteit te stimuleren.

- In 2018 het beleid voor gewasbeschermingsmiddelen tussentijds evalueren, zoals vastgelegd in de nota "Gezonde Groei, Duurzame Oogst". Het Rijk zal maatschappelijke partners hierbij betrekken.
- De concrete regionale uitvoering van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer stimuleren en faciliteren.
- De samenwerking bevorderen van NVWA en ILT met de handhavers van het regionale bevoegd gezag zodat de effectiviteit van de handhaving toeneemt.
- De voortgang monitoren van alle toezeggingen in deze verklaring, de uitvoering ervan actief ondersteunen en faciliteren, en een volgende bestuurlijke bijeenkomst organiseren in 2016.

De Provincies

De provincies hebben als ambitie: het voortouw nemen in gebiedsinrichting, zorgen voor synergie tussen water en natuur en nemen van regie bij de inzet van POP3-middelen.

Daarom gaan de provincies:

- De komende jaren de Kaderrichtlijn Water uitwerken met een pakket maatregelen dat goed is voor alle bewoners, betaalbaar is en bestuurlijk stevig is verankerd. De provincies voelen zich – samen met de waterschappen – verantwoordelijk voor de uitvoering van maatregelen die passen bij de gezamenlijk vastgestelde (ecologische) doelen. De regio wil dat in 2027 alle waterlichamen aan de KRW doelen voldoen en een 'goede toestand' hebben (robuust schoon watersysteem). Daarvoor investeren de regionale overheden in de periode 2015 – 2021 fors in waterkwaliteit. Realisme is nodig, maar de ambitie blijft om de gestelde doelen te halen.
- Synergie verzorgen bij de financiering en uitvoering van de maatregelen voor schoon en voldoende water. Dit betekent slimme verbindingen in de uitvoering van de KRW, DP zoetwater, Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW), Natura2000/PAS, in relatie tot de verdeling van de €65 miljoen POP3 gelden ten behoeve van watermaatregelen. Provincies nemen de regie bij de besteding van die POP3 middelen.
- Samen met LTO een succes maken van het DAW. De provincies leveren inzet, capaciteit, en middelen in regionale projecten met collectieven en regionale afdelingen van de LTO. De provincies zullen deze initiatieven en projecten waar mogelijk met POP3 middelen cofinancieren.
- Bijdragen aan het ontwikkelen van een ketenaanpak – onder regie van het rijk – om ongewenste stoffen uit het milieu te houden en door hergebruik stoffen niet te verspillen.

De Waterschappen

De waterschappen stellen zich tot doel om in samenwerking met andere betrokken partijen de waterkwaliteitsproblemen aan te pakken en te blijven innoveren op gebied van duurzaamheid.

Daarom gaan de waterschappen:

- De waterkwaliteit monitoren, het waterbeheer verder verbeteren en maatregelen uitvoeren. Ook de komende jaren geven waterschappen uitwerking aan de Kaderrichtlijn Water met een pakket maatregelen dat goed is voor bewoners, betaalbaar is en bestuurlijk is verankerd. De regionale overheden investeren in de periode 2015 – 2021 fors in waterkwaliteit om de ambities voor het bereiken van de KRW waterdoelen te realiseren zodat een robuust schoon watersysteem wordt gerealiseerd.
- Samen met provincies, drinkwaterbedrijven en Rijkswaterstaat LTO Nederland ondersteunen bij het tot een succes maken van het DAW (meststoffen, gewasbeschermingsmiddelen, voldoende schoon water). Voor het stimuleren van maatregelen op gebied van landbouw en water is 65 miljoen euro aan POP3-geld beschikbaar waarbij een belangrijk deel van deze gelden worden gefinancierd door de waterschappen.
- Actief samenwerken om de nieuwe waterkwaliteitsvraagstukken aan te pakken. Dit vraagt om monitoring en onderzoek naar het probleem en de oplossing daarvan. Voorbeeld van deze actieve opstelling is het plan van aanpak medicijnen dat samen met de Vewin is gemaakt.
- Innovaties realiseren op gebied van duurzaamheid, waarbij synergie en de mogelijkheid tot meekoppelen wordt gezocht met andere beleidsvelden, zoals zoetwater, natuurontwikkeling en economische ontwikkelingen. Voorbeeld zijn de grondstoffen- en energiefabrieken waarbij energie en grondstoffen worden teruggewonnen uit afvalwater (circulaire economie).
- Aan de slag met handhaving van de wet- en regelgeving, met aandacht voor communicatie, zodat duurzaam ondernemen vanzelfsprekend gedrag wordt.

De land- en tuinbouw sector

De agrarische sector heeft oog voor haar bijdrage aan de problematiek en heeft de ambitie ook bij te dragen aan integrale oplossingen van de wateropgaven.

Daarom gaat de land- en tuinbouw sector:

- Samen met de waterbeheerders een succes maken van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer (DAW). Met het DAW wil de agrarische sector de doelen uit de KRW en het Deltaplan Zoetwater meehelpen bereiken en een kader bieden voor initiatieven van ondernemers in tientallen projecten

in heel Nederland. Samen zoeken naar innovaties én best practices (zoals 'Koeien en kansen'). Het gaat er om uiteindelijk tienduizenden ondernemers in beweging te brengen.

- Innoveren in samenwerking met de kennisinstellingen in duurzaam mineralengebruik, bemestings-technieken, mestverwerking en technieken voor het efficiënt toepassen van gewasbeschermingsmiddelen.
- De regionale bestuursovereenkomsten zoetwater mede ondertekenen, en de afspraken voor de droogtebestrijding en het tegengaan van wateroverlast en verzilting, uitwerken in regionale landbouwprogramma's voor waterkwaliteit en -kwantiteit (ook onder de paraplu van het DAW).

De drinkwatersector

De drinkwatersector heeft groot belang bij een goede waterkwaliteit en heeft haar ambitie in 62 concrete voorstellen uitgewerkt (zie www.vewin.nl).

De drinkwatersector gaat:

- Participeren bij de aanpak van verontreinigingen aan de bron in landelijke en regionale projecten rond o.a. gewasbescherming, bemesting en geneesmiddelen. Waar nodig gaat de sector de zuivering uitbreiden (de noodzaak hiertoe neemt helaas eerder toe dan af).
- Monitoringsgegevens en kennis o.a. van bodem en ondergrond delen met de betrokken overheden ter onderbouwing van beleid en uitvoering van concrete maatregelen.

De geneesmiddelensector (Nefarma)

De sector ziet de aanwezigheid van geneesmiddelrestanten in het water als onderdeel van integraal waterkwaliteitsbeleid, wat met een vergrijzende bevolking mogelijk zal toenemen. De sector wil haar verantwoordelijkheid nemen door:

- Op diverse manieren te stimuleren dat geneesmiddelen optimaal worden gebruikt, door: meer op maat meegeven van de hoeveelheid geneesmiddelen aan patiënten, aanpak van verspilling, gepast medicijngebruik in de laatste levensfase, het verbeteren van de therapietrouw, en het project Goed Gebruik Geneesmiddelen.
- Gebruikers ervan bewust te blijven maken dat men overgebleven geneesmiddelen niet door het toilet moet spoelen, maar terugbrengt naar de apotheek. Er lopen proefprojecten om te onderzoeken wat de randvoorwaarden zijn om teruggebrachte geneesmiddelen mee te geven aan andere patiënten.
- De hele levensloop van geneesmiddelen te kijken naar effecten op het milieu en maatregelen te ontwikkelen om die effecten te minimaliseren. Hiertoe zet de sector het project Eco Pharmaco Stewardship in. Onderdeel hiervan is een doorlopende Environmental Risk Assessment gedurende de gehele levensloop van een geneesmiddel ook nadat het op de markt is gebracht en het delen van goede praktijken, onder meer op het vlak van nog betere beheersing van het effluent.
- Milieu-informatie beter beschikbaar te maken. Voor alle nieuwe geneesmiddelen wordt reeds een beoordeling van de potentiële invloed op het milieu uitgevoerd. Voor oudere geneesmiddelen loopt een onderzoeksprogramma onder de vlag van de Europese Commissie om methodologie te ontwikkelen welke oudere geneesmiddelen prioriteit moeten hebben.
- Te investeren in de zogeheten 'Green Pharmacy' aanpak.

Natuur- en Milieuorganisaties

De natuur- en milieuorganisaties geven stem aan het ecosysteem. Maar dat niet alleen. Door hun positie dicht bij natuur en burger en als terreinbeheerder hebben ze ook een rol in de oplossing.

Daarom gaan de natuur- en milieuorganisaties:

- De ecologische doelstellingen realiseren in de wateren die onder hun verantwoordelijkheid vallen. Zo gaan zij in de Coalitie Natuurlijke Klimaatbuffers door met het koppelen van de water- en natuuropgaven en dragen het meekoppelen uit.
- Het publieke bewustzijn bevorderen over het belang van waterkwaliteit.

Watersportsector (Hiswa)

De watersportsector is enerzijds belanghebbende bij een goede waterkwaliteit maar veroorzaakt ook waterkwaliteitsproblemen. De HISWA is voorstander van een sectorgerichte aanpak en gaat:

- Inzetten op maatregelen ten gunste van de waterkwaliteit. Er wordt een Green Deal Gewasbescherming Recreatie gesloten in 2015 door RECRON en HISWA Vereniging en er wordt gewerkt aan een Green Deal over het gebruik van antifouling (onderwaterverf).
- Afvalwaterlozingen afkomstig van boordtoiletten aanpakken, bijvoorbeeld door introductie van zuiveringstechnieken.
- De communicatie naar gebruikers opvoeren via projecten als Varen doe je Samen, Blauwe Vlag en de Commissie Watersport Opleidingen.
- Zich inspanssen om te komen tot een duurzaamheidsprogramma over 'end of life' pleziervaartuigen om nu en in de nabije toekomst milieu-, natuur- en economische schade te voorkomen.

VNO-NCW

Het bedrijfsleven stelt zich als doel: een goede en innovatieve aanpak van waterkwaliteit en watervoorziening.

VNO-NCW gaat daarom:

- Bijdragen aan de ontwikkeling van een realistisch aanpak van 'nieuwe problemen' (geneesmiddelen, plastics). Deze moeten EU breed opgepakt worden, niet alleen in NL. Hierbij is samenwerking tussen overheid en industrie essentieel.
- Bijdragen aan de verduurzaming van onder andere de agroketen en de totstandkoming van functionele en innovatieve cross-overs tussen de topsectoren 'Agro' en 'Water'. Hierbij wordt bij voorkeur ingezet op duurzame landbouwsystemen die niet alleen in Nederland duurzaam zijn, maar ook internationaal ingezet kunnen worden. Dit creëert kansen voor de Nederlandse economie.

Kennisinstituten

Nederlandse kennisinstituten willen een belangrijke bijdrage leveren door het ontwikkelen, toepassen en delen van (inter)nationale kennis, onderbouwing van plannen, ontwikkelen van nieuwe modellen en technieken, en het aandragen van bruikbare methodes voor samenwerking met stakeholders. Ontwikkeling van deze toepasbare kennis en kansrijke innovaties pakken de kennisinstituten op, samen met het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en overheden. Alleen dan kan het onderzoek bijdragen aan vragen en oplossingen in de praktijk.

Samen voor voldoende, schoon en gezond water!

Met deze bijdragen verwachten de deelnemers aan de conferentie dat de puzzel compleet is en dat de waterkwaliteit en de zoetwatervoorziening een positieve sprong gaan maken. De partijen onderschrijven met deze verklaring de gezamenlijke ambitie: het realiseren van voldoende, schoon en gezond water. Ze verklaren voortvarend aan de slag te gaan met hun bijdrage en elkaar aan te spreken op uitvoering. De gezamenlijke aanpak krijgt hiermee een impuls en de voortgang zal worden besproken op een nieuwe bestuurlijke conferentie. Deze wordt in 2016 georganiseerd.

